

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may નંબર be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

સુનિલ કુમાર રાણા

વિરુદ્ધ

હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય

ડિસેમ્બર ૧૯, ૨૦૦૨

[દોરાઈસ્વામી રાજુ અને શિવરાજ વી. પાટીલ, ન્યાયમૂર્તિ]

નગરપાલિકાઓ:

હરિયાણા મ્યુનિસિપલ એક્ટ, ૧૯૭૩ અને સુધારેલા કાયદાઓ; હરિયાણા એક્ટ ૩ અને ૧૯૯૪નો ૧૫; કલમ ૧૩એ:

સભ્યપદ માટે ગેરલાયકાત અસરકારક તારીખ-બેથી વધુ બાળકો માટે ગેરલાયકાત રજૂ કરાયેલી વિધાનસભા પ્રથમ સુધારા અધિનિયમ ૩/૯૪ થી એક વર્ષ પછી અસરકારક રહેશે- બીજા સુધારા ૧૫૧૯૪ દ્વારા, મુખ્ય જોગવાઈ સાથે પ્રતિકૂળતા ટાળવા માટે અમુક શબ્દનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો હતો-તેથી પ્રથમ સુધારા અધિનિયમ ૩૧૯૪ ના પ્રકાશનની તારીખ ગેરલાયકાતના હેતુ માટે સંબંધિત તારીખ છે.

પ્રતિવાદી-રાજ્યએ પ.જ.૯૪ પર સરકારી ગૌલેમાં સૂચિત હરિયાણા મ્યુનિસિપલ (સુધારા) અધિનિયમમાં હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૩/૯૪ દ્વારા બેથી વધુ બાળકો ધરાવતા મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલના સભ્યો માટે ગેરલાયકાત રજૂ કરી હતી.સુધારેલા કાયદાની શરૂઆતના એક વર્ષ પછી ગેરલાયકાત લાગુ કરવામાં આવી હતી. વિધાનસભાએ હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫/૯૪ દ્વારા કાયદામાં વધુ સુધારો કર્યો હતો, જેણે સુધારેલા કાયદાની મુખ્ય જોગવાઈમાં વિસંગતતાઓ અને વાહિયાત બાબતોને દૂર કરવા માટે અમુક શબ્દને બદલ્યો હતો.

અપીલકર્તા, મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલના ઉમેદવાર, જેમના નામાંકન પત્રને હરિયાણા મ્યુનિસિપલ (સુધારા) અધિનિયમમાં સમાવિષ્ટ કાયદાની જોગવાઈ અનુસાર ગેરલાયકાતના આધારે નકારી કાઢવામાં આવ્યા હતા, તેમણે રિટ પિટિશન દાખલ કરી હતી. આ દરમિયાન ચૂંટણી ચોજાઈ હતી.હાઈકોર્ટે રિટ પિટિશન ફગાવી દીધી હતી. આથી આ અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તા માટે એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે ગેરલાયકાત નક્કી કરવાના હેતુ માટે સંબંધિત તારીખ હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫/૯૪ ના પ્રકાશનની તારીખ હતી અને મૂળ રાજપત્રમાં અધિનિયમ નંબર ૩/૯૪ ન હતી.

અરજી નામંજૂર કરતાં કોર્ટે

ઠરાવ્યું: ૧.૧.હરિયાણા મ્યુનિસિપલ એક્ટની કલમ ૧૩એની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (સી) ના મુખ્ય ભાગમાં સ્પષ્ટ શબ્દોમાં બેથી વધુ જીવિત બાળકો ધરાવતી વ્યક્તિની નગરપાલિકાના સભ્ય તરીકે પસંદ થવા માટે અને તેના માટે ગેરલાયકાત રજૂ કરવામાં આવી હતી.વિધાનસભાનો આદેશ સ્પષ્ટ અને ચોક્કસ છે અને તેનો હેતુ જાહેર હિતમાં છે. તે જ સમયે, રક્ષણ આપવા માટે, દેખીતી રીતે એવા કિસ્સાઓ કે જ્યાં બાળક ત્યાં સુધીમાં ગેરલાયકાતની કઠોરતાથી રાહત મેળવવા માટે વાજબી સમયગાળાની કલ્પના કરી શક્યું હોત, તે કદાચ સામાન્ય ગર્ભાવસ્થાના સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને વિચારવામાં આવ્યું હોવાનું જણાય છે, ડીમિંગ કલમના સ્વરૂપમાં એક પરંતુક પણ તે જ સમયે આદેશિત કરવામાં આવી હોવાનું જણાય છે કે આ અધિનિયમની શરૂઆતના એક વર્ષની સમાપ્તિ પર અથવા તે પછી બેથી વધુ બાળકો ધરાવતી વ્યક્તિને ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે નહીં.(૫૭૧-G, H; ૫૭૨-A)

૧.૨.આ રીતે "આ અધિનિયમની શરૂઆત" એટલે કે હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૩ of ૧૯૯૪ થી એક વર્ષના સમયગાળાની ગણતરી કરવાનો કાયદાકીય ઉદ્દેશ સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ છે. અપીલકર્તાના દાવામાં કોઈ કવિતા અથવા કારણ કે સમર્થન નથી કે એક વર્ષના સમયગાળાની ગણતરી ૧૯૯૪ના હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫ના અમલમાં આવવાની તારીખથી કરવી પડશે, જેમાં માત્ર "પછી" શબ્દને "સુધી" શબ્દ દ્વારા બદલવામાં આવ્યો હતો. અવેજીનું પરિણામ શબ્દ દ્વારા સુધારેલી જોગવાઈને વાંચવાનું હતું, જેને બદલવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. જ્યારે કાયદાકીય હેતુને અસરકારક રીતે અમલમાં મૂકવા માટે અને ૨ જે સામાજિક તોફાન સામે જોગવાઈ નિર્દેશિત કરવામાં આવે છે તેને રોકવા માટે જરૂરી

અને જરૂરી હોવાનું જણાય ત્યારે અવેજી દ્વારા કરવામાં આવેલ જોગવાઈમાં ફેરફાર, એક હેતુપૂર્ણ નિર્માણ આવશ્યક છે અને એકમાત્ર અનિવાર્ય ઉકેલ છે.[૫૭૨-બી, સી, ડી]

૨. મ્યુનિસિપલ સંસ્થાના સભ્યના પદ માટે ચૂંટણી લડવાનો અધિકાર એ કાયદાનું સર્જન છે, બંધારણીય અથવા મૂળભૂત અધિકાર નથી. આ રીતે પણ જોવામાં આવે તો સંબંધિત જોગવાઈઓ પર હાઈકોર્ટ દ્વારા મૂકવામાં આવેલું અર્થઘટન હસ્તક્ષેપની હાકલ કરવા માટે ન તો મનસ્વી છે, ન તો ગેરવાજબી અથવા અન્યાયી છે.(૫૭૨-ઈ]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૨૦૦૨ની સિવિલ અપીલ નંબર ૮૫૯૯.

૨૦૦૦ ના સી. ડબલ્યુ. પી. નંબર ૩૧૪૧ માં પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટના ૩૧.૧૦.૨૦૦૧ ના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તા માટે પત્રા લાલ સિંઘલ અને આર. સી. કોહલી.

પ્રતિવાદીઓ માટે આદિત્ય કુમાર ચૌધરી, નીરજ જૈન, ભરત સિંહ, સંજય સિંહ, ઉગ્ર શંકર પી. ડી., પ્રવીણ કે. રાય અને રણબીર સિંહ યાદવ.

કોર્ટનો ચુકાદો ડી. રાજુ જસ્ટિસ દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

વિશેષ રજા આપવામાં આવી છે.

અપીલકર્તાએ મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલની ચૂંટણી લડવા માટે કમલ વોર્ડ નંબર ૩૧ના સભ્ય તરીકે ૭.૩.૨૦૦૦ પર પોતાનું નામાંકન દાખલ કર્યું. અન્ય ઉમેદવાર (પાંચમા પ્રતિવાદી) ના વાંધાઓને રદ કર્યા પછી રિટર્નિંગ અધિકારીએ તેનો સ્વીકાર કર્યો હતો. પાંચમા પ્રતિવાદીએ ડેપ્યુટી કમિશનર, કમલ સમક્ષ નામાંકનની સ્વીકૃતિને પડકારતા પુનરાવર્તન દાખલ કર્યું હતું અને ૧૧.૩.૨૦૦૦ ના આદેશ દ્વારા પુનરાવર્તનને મંજૂરી આપવામાં આવી હતી અને અપીલકર્તાના નામાંકન પત્રને નકારી કાઢવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. અપીલકર્તાએ ૧૪.૩.૨૦૦૦ પર પંજાબ અને હરિયાણા હાઈકોર્ટ સમક્ષ ૨૦૦૦નો C. W. P. નંબર ૩૧૪૧ દાખલ કર્યો હતો. જ્યારે ઉપરોક્ત રિટ પિટિશન બાકી હતી, ત્યારે ચૂંટણી ૨.૪.૨૦૦૦ પર યોજાઈ હતી અને પાંચમા પ્રતિવાદીને વોર્ડ નંબર ૩૧ માંથી મ્યુનિસિપલ કાઉન્સિલના સભ્ય તરીકે ચૂંટવામાં આવ્યા હતા. તેના પરિણામે, હરિયાણા રાજ્ય ચૂંટણી પંચે ૭.૪.૨૦૦૦ પર પરિણામો જાહેર કર્યા. ઉપરોક્ત અનુગામી વિકાસને ધ્યાનમાં રાખીને, રિટ પિટિશનમાં વિનંતી કરવામાં આવેલી રાહતમાં પણ ફેરફાર કરવાની માંગ કરવામાં આવી હતી. આખરે ૩૧.૧૦.૨૦૦૧ ના આદેશ દ્વારા, હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે રિટ પિટિશનને ફગાવી દીધી હતી અને જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાનું નામાંકન પત્ર નકારી કાઢવાનો યોગ્ય આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.

તેમની ગેરલાયકાત અને તેના પરિણામે નામાંકનને નકારી કાઢવા માટેનો આધાર પૂરો પાડતો વાસ્તવિક આધાર એ છે કે તેમનું નામાંકન દાખલ કરતી વખતે પ્રતિવાદીને ચાર બાળકો હતા અને ઉપરોક્ત ચાર બાળકોમાંથી બે બાળકોનો જન્મ હરિયાણા મ્યુનિસિપલ (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૯૪ (૧૯૯૪નો હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫) અમલમાં આવ્યા પછી

થયો હતો, તેમની વાસ્તવિક જન્મ તારીખ મ્યુનિસિપલ રેકૉર્ડ મુજબ જોડિયા ૧૧.૫.૧૯૯૫ છે. અપીલકર્તાનું વલણ હતું અને અત્યારે પણ આપણી સમક્ષ છે કે ગેરલાયકાત નક્કી કરવા માટેની સુસંગત તારીખ હરિયાણા મ્યુનિસિપલ (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૯૪-(૧૯૯૪નો હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫) એટલે કે અમલમાં આવવાની છે., ૪.૧૦.૧૯૯૪, સરકારી રાજપત્રમાં સુધારા અધિનિયમના પ્રકાશનની તારીખ અને ૫.૪.૧૯૯૪ નહીં, હરિયાણા મ્યુનિસિપલ (સુધારા) અધિનિયમ, ૧૯૯૪ (૧૯૯૪નો હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૩) અમલમાં આવવાની તારીખ. હાઈકોર્ટનો મત હતો કે ગેરલાયકાત ૫.૪.૧૯૯૫ પછી-૫.૪.૯૪ ૧૯૯૪ ના સુધારા અધિનિયમ નંબર ૩ ના અમલમાં આવવાની તારીખથી એક વર્ષના સમયગાળાની સમાપ્તિ પર અમલમાં આવશે. તેનાથી વિપરીત, અપીલકર્તાનો દાવો હતો કે ૧૯૯૪ના સુધારા અધિનિયમ નંબર ૧૫ ના અમલમાં આવવાની તારીખથી એક વર્ષની મુદત પૂરી થયા પછી જ ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે.

બંને બાજુએ હાજર રહેલા વિદ્વાન સલાહકારને સાંભળ્યા. બંને પક્ષોની સંબંધિત દલીલોની યોગ્ય પ્રશંસા કરવી. કાયદાની સંબંધિત જોગવાઈઓનો સંદર્ભ લેવો જરૂરી બને છે. હરિયાણા મ્યુનિસિપલ એક્ટ ૧૯૭૩ (૧૯૭૩નો હરિયાણા એક્ટ ૨૪), જે મૂળરૂપે આ સુધારા પહેલા હતો, તેમાં આવી કોઈપણ ગેરલાયકાતની જોગવાઈ નહોતી. ૧૯૯૪ના હરિયાણા અધિનિયમ ૩ દ્વારા પ્રથમ વખત જ કલમ ૧૩એ દાખલ કરવામાં આવી છે, જે આ કેસ માટે જ્યાં સુધી સુસંગત છે ત્યાં સુધી નીચે મુજબ છે:

"૧૩અ. સભ્યપદ માટેની ગેરલાયકાત.(I) કોઈ વ્યક્તિને નગરપાલિકાના સભ્ય તરીકે અને સભ્ય તરીકે ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે -

(એ)...

(બી).....

(સી) જો તેને બેથી વધુ જીવિત બાળકો હોય તો:

પરંતુ આ અધિનિયમની શરૂઆતના એક વર્ષની સમાપ્તિ પર અથવા તે પછી બેથી વધુ બાળકો ધરાવતી વ્યક્તિને ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે નહીં.

ત્યારબાદ, ૧૯૯૪ના હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫ દ્વારા કલમ ૧૩એની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (સી) માં નીચે મુજબ સુધારો કરવામાં આવ્યો હતો:

"૨.૧૯૭૩ના હરિયાણા અધિનિયમ ૨૪ની કલમ ૧૩એમાં સુધારો-હરિયાણા મ્યુનિસિપલ અધિનિયમ, ૧૯૭૩ની કલમ ૧૩એની પેટા કલમ (૧) ની કલમ (સી) ની જોગવાઈમાં (ત્યારબાદ મુખ્ય અધિનિયમ તરીકે ઓળખાય છે), "પછી" શબ્દ માટે, "સુધી" શબ્દને બદલવામાં આવશે.

તે આ સુધારાની અસર છે જે ખરેખર આ અપીલમાં વિચારણા માટે કહે છે.

સંબંધિત વૈધાનિક જોગવાઈઓ અને બંને બાજુના વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતોની કાળજીપૂર્વક વિચારણા કરવા પર, અમારો મત છે કે હાઈ કોર્ટને અપનાવેલા બાંધકામમાં ભૂલ કરી હોવાનું કહેવાય નહીં, જે માત્ર વિધાનસભાના હેતુ સાથે સુસંગત નથી પરંતુ અસંવેદનશીલતા અને ઘર્ષણ તેમજ તિરસ્કારને ટાળે છે, જે અન્યથા અપીલકર્તાના વલણને સ્વીકારવામાં

પરિણામશો.કલમ ૧૩એની પેટા-કલમ (૧) ની કલમ (સી) ના મુખ્ય ભાગમાં અચોક્કસ શબ્દોમાં બેથી વધુ જીવિત બાળકો ધરાવતી વ્યક્તિના નગરપાલિકાના સભ્ય તરીકે પસંદ થવા માટે અને તેના માટે ગેરલાયકાત રજૂ કરવામાં આવી હતી. વિધાનસભાનો આદેશ સ્પષ્ટ અને ચોક્કસ છે અને તેનો હેતુ જાહેર હિતમાં હોવો જોઈએ. તે જ સમયે, રક્ષણ આપવા માટે, દેખીતી રીતે એવા કિસ્સાઓ કે જ્યાં બાળક અયોગ્યતાની કઠોરતાથી રાહત મેળવવા માટે વાજબી સમયગાળાની કલ્પના કરી શક્યું હોત અને કદાચ સામાન્ય ગર્ભાવસ્થાના સમયગાળાને ધ્યાનમાં રાખીને, ડીમિંગ કલમના રૂપમાં એક પરંતુક પણ તે જ સમયે આદેશ આપતા ઘડવામાં આવી હોવાનું જણાય છે કે "આ અધિનિયમની શરૂઆતના એક વર્ષની સમાપ્તિ પર અથવા તે પછી બેથી વધુ બાળકો ધરાવતી વ્યક્તિને ગેરલાયક ઠેરવવામાં આવશે નહીં".(ભાર મૂકવામાં આવે છે)

આ રીતે "આ અધિનિયમની શરૂઆત" એટલે કે ૧૯૯૪નો હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૩ થી એક વર્ષના સમયગાળાની ગણતરી કરવાનો કાયદાકીય ઉદ્દેશ પણ એટલો જ સ્પષ્ટ અને સ્પષ્ટ છે. તેથી, અપીલકર્તા વતી દાવામાં કોઈ કવિતા અથવા કારણ કે સમર્થન નથી કે એક વર્ષના સમયગાળાની ગણતરી ૧૯૯૪ ના હરિયાણા અધિનિયમ નંબર ૧૫ ના અમલમાં આવવાની તારીખથી કરવી પડશે, જેણે ફક્ત "પછી" શબ્દને "સુધી" શબ્દ દ્વારા બદલ્યો હતો. અવેજનું પરિણામ, જેમ આપણે જોઈ શકતા હતા, તે શબ્દ દ્વારા સુધારેલી જોગવાઈને વાંચવાનું હતું, જેને બદલવાનો આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો. એવું લાગે છે કે વિધાનસભાએ વિસંગતતાઓ અને વાહિયાતતાઓથી વાકેફ થવા પર અવેજની જરૂરિયાતને સમજી લીધી છે, જેના પરિણામે આવી અવેજ વગરની જોગવાઈ કેટલીકવાર મુખ્ય જોગવાઈ સાથે પ્રતિકૂળતા તરફ દોરી શકે છે અને વિધાનસભાના હેતુને વર્ચ્યુઅલ રીતે હરાવી શકે

છે.કાયદાકીય હેતુને અસરકારક રીતે અમલમાં મૂકવા અને જેની સામે જોગવાઈ નિર્દેશિત કરવામાં આવે છે તે સામાજિક તોફાનને રોકવા માટે જ્યારે જરૂરી અને જરૂરી હોવાનું જણાય ત્યારે અવેજી દ્વારા કરવામાં આવેલ જોગવાઈમાં ફેરફાર, એક હેતુપૂર્ણ નિર્માણ આવશ્યક છે અને એકમાત્ર અનિવાર્ય ઉકેલ છે. મ્યુનિસિપલ બોડીના સભ્યના હોદ્દા માટે રિઝો હરીફાઈ એ કાયદાનું સર્જન છે, બંધારણીય અથવા મૂળભૂત અધિકાર નથી.આમ પણ જોવામાં આવે તો, અમને ખાતરી છે કે સંબંધિત જોગવાઈઓ પર હાઈકોર્ટ દ્વારા મૂકવામાં આવેલું અર્થઘટન ન તો મનસ્વી છે, ન તો ગેરવાજબી અથવા અન્યાયી છે જેમાં અમારી દખલગીરીની માંગ કરવામાં આવે. પરિણામે અપીલ નિષ્ફળ જાય છે અને તેને ફગાવી દેવામાં આવે છે.કોઈ ખર્ચ નહીં.

એસ. કે. એસ.

અપીલ ફગાવી દેવામાં આવી

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may નંબર be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.